

הישיבה הראשונה של הכנסת השמינית

יום שני, כ"ז טבת תשל"ד (21 ינואר 1974)
ירושלים, הכנסת, שעה 16.00

א. פתיחת הכנסת השמינית

נאום נשיא המדינה

רוצה אני בהודמנות זו להביע תודתי הנאמנה של עם ישראל לממשלת ארצות-הברית ולעם האמריקני אשר עמדו לנו בשעה קשה. תודה מיוחדת לנשיא ולמוזכיר המדינה של ארצות-הברית על מאמציהם הבלתי-נלאים להשכנת השלום באזורנו.

בימי המסה של מלחמת יום הכיפורים ולאחריה נוכחנו מחדש, ונוכחתי אני אישית, בהזדהותו של העם היהודי בתפוצות עם מדינת ישראל במאבקה. בצד גילויי הגבורה של העם בישראל, בתוית ובעורף, היינו עדים לגילויים מופלאים של עזרה והתנדבות מצד העם היהודי באשר הוא שם. שוב הופגנה לעיני כל-שותפות הגורל של העם בישראל ובתפוצות, אחות-אמת של המשפחה היהודית הגדולה, אשר כל ענפיה צומחים מגזע אחד ומזינים זה את זה.

חברי הכנסת השמינית, הבחירות הכלליות, אשר בהן נבחרתם לתפקידכם הרם, נערכו בעצם ימי המלחמה, בעוד רבבות מבני העם משרתים בצה"ל על כל זרועותיו. חרף תנאים קשים אלה עברו הבחירות בסדר מופתי ושיעור המצביעים עלה על שמונים אחוז. יש בכך משום עדות חותכת לבגרותם האזרחית של תושבי ישראל ולרוח הדמוקרטית האיתנה המפעמת במדינה. רשאים אנו להתאגות בהישג נכבד זה.

בהתייעצויות שהיו לי עד כה עם נציגי הסיעות לצורך בחירת חבר הכנסת אשר עליו אטיל את הרכבת הממשלה החדשה ניתנה לי ההודמנות לעמוד מקרוב על משאלותיהם ורחשי לבם בתחום המדיני, הבטחוני, החברתי, הדתי והמוסרי. מובטחני כי כולם חרדים חרדה של אמת לעתידה של המדינה ולרווחת אזרחיה. אני מקווה ומאמין שבימי המבחן העומדים לפנינו יתעלו חברי הכנסת ויפעלו ברוח של שיתוף פעולה ואחריות לאומית.

לממשלה החדשה אשר תקום, אני מקווה במהרה, אאחל כי תזכה להוליכנו ביד בוטחת ונאמנה בדרך לשלום אמת עם שכנינו הערבים, תוך שקידה על המשך ביצור בטחונה ושיגשוגה של מדינת ישראל. כן אאחל לה כי תפעל לחלוקה צודקת של העול הכלכלי והחברתי המוטל על העם, לצימצום פערים חברתיים ול-הגברת חוסנו המוסרי, התרבותי והכלכלי.

בכנסת הזאת, הכנסת השמינית, רב מספרם של הנבחרים לידי הארץ. כן עדים אנו לירידה משמעותית בגילם הממוצע של חברי הכנסת. יש בכך עדות נא-

מוזכיר הכנסת נ. לורד:
כבוד הנשיא!

(חברי הכנסת מקדמים את פני הנשיא בקימה)
(שירת התקווה)

נשיא המדינה אפרים קציר:
כנסת נכבדה, כבוד גדול הוא לי, כנשיא המדינה, לפתוח את המושב הראשון של הכנסת השמינית, אשר נבחרה עליידי אזרחי מדינת ישראל בבחירות חפשיות בעצם ימי החירום שבהם עודנו נתונים. מלחמת יום הכיפורים, שנכתפה עלינו, תבעה את קרבנותיה היקרים. גקום לזכרם.

(חברי הכנסת מכבדים את זכרם בקימה)

בנים רבים, ממיטב הדור הצעיר, נפלו בשדות הקרב, ביבשה, בים ובאוויר, כשהם חוסמים בגופם, בהקרבה ובמסירות נפש, את גייסות האויב אשר קמו עלינו לכולוננו בהתקפה משולבת מצפון ומדרום. אבי-לים אנו יחד עם האמהות, האבות, הרעות והילדים אשר שכלו את יקיריהם במלחמה. הגיבורים שנפלו במערכה הכבדה ציוו לנו במסירות נפשם ובקרבתם את המשך החיים והיצירה.

לוחמים רבים לא שבו משדות הקרב, ואלו הוכיחו כנעדרים. כולנו תפילה כי לא ירחק היום ואלה מהם שנפלו במערכה יובאו לקבר ישראל בכל הכבוד הראוי להם.

במעמד זה שלוחה ברכה לשבויינו בסוריה, וברכת החלמה נאמנה לפצועי הקרבות. מי יתן ונזכה לראותם בקרוב עמנו, בריאים בגופם ובנפשם.

בימים אלה הנפיע זיק של תקווה לשלום עם שכנינו. הסכם הפרדת הכוחות עם מצרים, אשר נחתם רק לפני ימים אחדים, וועידת ז'נבה, שלמהלכיה שותפים לא רק הצדדים היריבים אלא גם המעצמות הגדולות, ארצות-הברית וברית-המועצות, נוסכים בנו אמונה מחודשת כי שכנינו הערבים יחדלו ממעשי האיבה ויכוננו עמנו יחסי שלום ושיתוף פעולה. בשעת רצון זו פונה אני למדינות ערב, אל עמיתן ואל שלי-טיהן, כי יחד עמנו יעשו ליצירת מציאות חדשה במזרח התיכון, מציאות התתומה בחותם של שלום אמת ויחסי שכנות פורים לטובת עמי האזור כולם.

דעית בכל הנסיבות וחרף כל הקשיים, כן נשכיל לע- שות זאת בעתיד.

בתקופת הכוננת של הכנסת השביעית הלך לעולמו אחד מגדולי בניה של האומה, נכבד בקימתה של זכרו של דוד בן-גוריון. דוד בן-גוריון — אדריכלה של מדינת ישראל, ראש ממשלתה הראשון, גדול מנהיגי האומה בדורנו, אשכ הטביע את חותמו על הבית הזה, על דמותה המדינית, החברתית והרוחנית של המדינה ועל מעמדה בעולם.

כן נעלה את זכרם המבורך של חברי-הכנסת אריה בן-אליעזר, ישראל שלמה בן-מאיר, ראובן ברקת, יצחק מאיר לוי, משה סנה, יוסף ספיר, יוסף סרליו, מרדכי עופר, חיים משה שפירא.

(חברי הכנסת מכבדים את זכרם בקימה)

חברי הכנסת השמינית, צפויות לכם ארבע שנות כהונה אשר תהיינה בוודאי קשות ואף גורליות לעתידה של המדינה. יידרשו מכם אמונה, תבונה ותושיה גדולה כדי למלא את תפקידכם כבד-האחריות. אני מאחל לכם שתעמדו בהתגר זה בהצלחה ותוכו לעבודה פורייה, והשאיפה לשלום, לקידמה ולאחדות העם תלווה אתכם תדיר.

בהתאם לסעיף 13 לחוק-יסוד: הכנסת הנני מוזמן את זקן חברי הכנסת, חברת-הכנסת גולדה מאיר, לע- לות על הבמה ולנהל את הישיבה.

מנה לעלייתו של דור ישראלי צעיר, הנכון לשאת בתפקידים מדיניים נכבדים ובאחריות ציבורית ראשונה במעלה.

חברי הכנסת, צעירים כוותיקים, העם נושא אליכם עיניו ומצפה מכם כי באישיותכם ובעבודתכם הציבורית תהיו דוגמה ומופת לכל אזרחי המדינה; כי תשמרו על עקרונות הדמוקרטיה ועל רמת דיון וויכוח נאותה חרף הניגודים שבהשקפותיכם ובגישותיכם לבעיות הפרט והאומה וכי תפעלו ברוח של אחריות לאומית תוך מתן עדיפות למאחד על פני המפריד.

בחודשי המבחן החמורים שעברו עלינו גילו אזרחי ישראל עמידה איתנה ורוח של אחווה והקרבה הראויים לשבח. הלוחמים בחזית הוכיחו גבורה ותושיה אשר יזכרו ויפקדו עוד דורות רבים, והיושבים בעורף גילו רוח של התנדבות, מסירות ועזרה הדדית, בהפגנים מחדש את התכונות התרומיות הנעלות ביותר הטמונות בלם — תכונות שהועמו במידת-מה בתקופה שלפני יום הכיפורים.

תקופת החירום טרם נסתיימה. עוד נכוננו לנו מבחנים קשים, אולם בטוחני שכוח ההתעלות של העם בימי מסה, כוח שנתגלה בכל תפארתו פעמים כה רבות בעבר, יעמוד לנו גם להבא, וכשמ שידענו להסתפק במושל כשהתנאים חייבו זאת ולהמשיך בעלייה, בהת- יישבות, בהקמת התשתית הכלכלית, התעשייתית והמ-

ג. דברי פתיחה של היושבת-ראש ג. מאיר

בעת ייסודה של המדינה נטלנו על עצמנו לעמוד להגשמתם של ארבעה יעדים עיקריים: לכוון עצמאות מדינית המיוסדת על כוח הגנה עצמי; לבנות חברה של צדק חברתי, משק מגוון ומודרני, בחתירה לעצמאות כלכלית; למוג עזות ושבטים לאחדות שלמה, לטפח תרבותנו העצמית ולהתקדם אל קיבוץ גלויות; להשיג שלום ושכנות טובה עם כל המדינות השכנות ועמיהן. אפשר לומר בסיפוק כי התקדמנו בהגשמה של שלושה מתוך ארבעת היעדים העיקריים.

לא אמנה את שורת ההישגים אלא אציין רק סימני-היכר מעטים: הריבונות הישראלית היא עובדה איתנה; צבאנו הוכיח את כשרו הסגולי בכל המלחמות שנכפו עלינו; יצרנו משק לאומי מפותח בחקלאות ובחרושת והשגנו תנופה בפיתוח המחקר המדעי; פיתחנו ישובים קיבוציים, מושבי עובדים ומשק קואופרטיבי אשר שום חברה וזולתנו לא זכתה לשכמותם; הננו קולטים אחים מכל ארצות תבל, שמנו קץ לתופעה ההיסטורית של הפליט היהודי, וכל יהודי הרוצה בכך יש לו בית פתוח ובטוח.

בשנות הכנסת השביעית זכינו לתופעה של עליית יהודים מברית-המועצות ולגילויי תחייה לאומית בקרב יהדות זו המנותקת מאתנו בחוץ יד. הבה נקווה כי נצליח להציל גם את שרידי היהדות מארצות האיסלאם.

אנו זכאים להתברך גם בהישגים החברתיים, בת- חיקה מתקדמת, במפעל החינוך העממי והמקצועי, בחינוך בני הגיל הרך ובמוסדות ההשכלה הגבוהה; בפעלה של הסתדרות העובדים הכללית, בדאגה לעובד ובמערכת המסועפת של עזרה הדדית. אך חלילה לנו

הידי ג. מאיר:

הוטל עלי, בהתאם לסעיף 13 של חוק-יסוד: הכנסת, לנהל את הישיבה הראשונה של הכנסת השמינית עד שייבחר יושב-ראש הכנסת.

קודם כל אצהיר הצהרת אמונים: אני מתחייבת לשמור אמונים למדינת ישראל ולמלא באמונה את שליחותי בכנסת.

אישי הנשיא, חברי הכנסת, בתוקף סעיף 13 לחוק-יסוד: הכנסת נפל בחלקי לפתוח את הישיבה הראשונה של הכנסת השמינית ולנהל אותה עד לבחירת יושב-ראש הכנסת.

כל אחד מחברי הכנסת ייקרא לפי סדר אלף-בית לחתום על הצהרת אמונים.

חברי הכנסת, בשעה זו, כאשר אנו מתכנסים לפ- תיחת עבודתה של הכנסת הבהרת, הנני מרגישה את החגיגות שבמעמד, את המשמעות הלאומית של המ- ארוע. אני חיה כמו מחדש את הרויית כינונה של הכ- נסת הראשונה, בעודנו חובשים את פצעי מלחמת העצ- מאות, בלבנו התקוות הנאצלות וכולנו ערוכים ומת- קדשים לעשות למען המשימות אשר להגשמתן קמה עצמאות ישראל.

אינני יכולה להתייחס אל פתיחת הכנסת כאל אי- רוע שיגרתי של חולין. רבים יקריים הלכו מאז לעור- למם, ובכללם אישים אשר הטביעו את חותם אישיותם על דמותה ופעלה של הכנסת. בתקופת כהונתה של הכנסת השביעית נפרדנו מאת דוד בן-גוריון וזכרוננו לברכה, אך קולו המעורר והמדריך עודנו מהדהד באז- נינו.

הטלטלה שפקדה אותנו בשנה זו חייבת להיות מקור ללקחים מאלפים בתחומים השונים של חינוך, וקודם כל — לרענן את חוש האחריות האישית לגורלה של המדינה; לשעבד את הצרכים והפיתויים של היום־יום לצרכים ולמטרות של הטווח הרחוק.

חברי הכנסת, נוגע עד הלב הוא החינוך הנפלא של הצעירים, עולים חדשים ובני עולים, אשר השתתפו במערכות הלחימה בכל החזיתות, וכן השתלבותם בכל מדורי המשק. תופעה זו מסמלת את אחדותו של עמנו, את הברית הנאמנה שבין ישראל לתפוצות הגולה. אנו זקוקים זה לזה במאד מאוד להמשך קיומנו הלאומי ההיסטורי. מדינת ישראל צריכה לגדול ולהתעצם מכוחה של עליית היהודים לארץ. ישראל חייבת לקרוא לעלייה, להשמיע תביעה לעלייה, לא רק מארצות המצוקה אלא גם מארצות הרווחה. אפילו תאריך שם הרווחה, רק בישראל יוכלו להיות חיים יהודיים שלמים. עלינו להרחיב ולגוון אפשרויות של קליטה.

עליית היהודים תלויה לא במעט באקלים הנוצר בארץ בכל הנוגע לקבלת פני העולים. והדבר תלוי קודם כל, ואולי בעיקר, בתושבי ישראל הוותיקים והמושבים. הדבר תלוי בכל אחד ואחד ולא רק במגוונים. וככל שנבין יותר כמה חיוני להביא את היחס האנושי החם לאחינו העולים: לידי גילוי, כן נצליח להשיג שווה יעדים עיקריים: נקל על חבלי הקליטה, נגביר את כוח המשיכה של ישראל, ונחיש את התגלות הסגולות הצפונות בכל עולה ועולה.

עלינו לעשות את תהליך העלייה של הנוער היי־הודי לישראל מנוף־רב־ערך במאבק נגד התבוללות וטמיעה, מקור לתודעה יהודית ואפיק לאידיאליסם של הנוער.

ההתאמצות הכללית, שבאה על ביטוייה בגיוס המ־מושך, התגשמה בהתאם לחוקי המדינה שאינם מב־דילים בין אורח לאורח בישראל. אך הערבות ההדדית והסולידריות הפנימית בחברה הישראלית אינם יכולים להתגשם אך ורק בתוקף צווים וחוקים. יתרה מזו, החוקים וההיטלים שהגנו מתחייבים בהם מותנים גם הם במידה מרעת־בנכונות של הציבור, בתודעה של הרבים. מבחינה חברתית, הייתכן כי לאחר מלחמת יום הכיפורים נשוב אל השיגרה של השנים שבין אוגוסט 1970 לבין אוקטובר 1973? לא זו השעה לדון בפרטים, אך אני משוכנעת כי נחטא לעצמנו ולעתידנו אם נשוב אל שיגרת האתמול בכל הנוגע לבעיות הפער החברתי, ההתעשרות הקלה, רמת החיים הראוונתית. על הבעיות החברתיות מלשעבר נוספו נושאים חדשים. חיילינו, אשר בזכות לחימתם ניצחנו, ישובו משדות הקרב אל משפחתם ועבודתם. אנו יודעים שנגרמו להם גם קשיים חמרים. כולנו התחייבנו להקל עליהם את פתרון הב־עיות מלפני המלחמה ואת ההתגברות על הבעיות שנוצרו לרגל המלחמה. זהו אחד המבחנים הצינניים ביותר לכשרנו לקיים את חובתנו ללוחמנינו. הכנסת תידרש לכך, הציבור ייתבע לכך, וכמובן — הממשלה. וגם הגשמת חובה לאומית זו תלויה לא רק בחוקים ובמגוונים אלא גם בגילוי האחריות הכללית של הרבים.

מעשים המכוונים לצימצום פערים חברתיים בלתי־מוצדקים, להקלת גורלם של רבדים הנתונים במצוקה חממת, חייבים להימשך באופן רציף. חובה לאמור בגלוי: אי־אפשר גם לשחרר את הסובלים מצוקה

שנבוא על סיפוקנו. חובה כי נהיה ערים לתופעות חברתיות כאובות המשוועות לעקירה ולתיקון.

אמרתי לעיל כי בשלושה מתוך ארבעה יעדים התקדמנו אף־על־פי שעדיין רבה הדרך לפנינו עד להגשמתם המיוחלת. ואשר ליעד הרביעי — השלום: למרות שאיפתנו ומאמצינו להשתלב בשלום בקרב עמי האזור עדיין לא זכינו לכך. סקדו אותנו ארבע מלחמות מרות. עד כה לא נעשה כל פנינו רציני מצד מדינות ערב לפתור בדרכי שלום את הבעיות הגנויות במחלוקת בינינו. אנו בטוחים כי ניתן למצוא פתרונות בדרכי שלום. המלחמות אף זולגו בלבד שלא פתרו ולא יפתרו דבר, אלא שהן אף מוסיפות ומחריפות את הבעיות המשוועות לפתור, ובעיקר: ההלחמת גורמות לשפיכות דמים במחנה המנצחים והמנוצחים כאחד. ואנחנו מעדי־פים שלום על מלחמות, אפילו הן מסתיימות בנצחוננו. ארבע שנותיה של הכנסת השביעית היו שנים של התפתחות סוערת ולא זכינו אלא להפוגה קצרה של שלוש שנים בין המתח והדריכות של מלחמת ההתשה לבין הסופה של מלחמת יום הכיפורים. ידענו את ברכת מדיניות הגשרים הפתוחים אשר את ערכה הרב למדנו במיוחד במלחמת יום הכיפורים.

בשנים אלה ידענו גם את הגיאות של הטרור הער־בי. המחבלים נקטו ונוקטים שיטות שירדו אל תהו־מות הברבריות. ידענו את מצוקת ההינתקות של מדי־נות שעמלנו לטפח. עמחן יחסי ידיות וממשלותיהן פנו לנו עורף.

צדקנו בתחושה כי נערכות הכנות שיטתיות למלחמה נגד ישראל, ולכן נהגנו נכונה בריכוז המאמצים המ־דיניים והחמריים הנדרשים כדי להבטיח התעצמות של צבא הגנה לישראל באמצעי לחימה, ממקורות חוץ ומייצור עצמי. צדקנו במאמצינו לערוך את צבא הגנה לישראל כנדרש לפגוש התקפת אויב, להתאים לכך אימונים ולבנות גייסות. זו היתה מדיניות שהוכיחה את נכונותה בימי המבחן של מלחמת יום הכיפורים, שאל־מלא מדיניות שיטתית זו לא היתה עומדת לנו גם גבורתם של חיילי צבא הגנה לישראל ומפקדיו.

הפעילות הענפה בתחומי הכלכלה והייצור הכשירה את המשק הישראלי שהוכיח איתנות רבה בתקופת המבחן של המלחמה.

את הישגינו נחלנו לא כלאחר־יד אלא בעמל של אנשים רבים כל כך ובדמים כה יקרים של חלוצים ולוחמים. בעתות חירום היינו כלי ישראל חברים ואחים במלחמה על קיומה של המדינה. ככל שהגנו שומעים ולומדים על חוויותיהם של לוחמינו הננו עומדים מח־דש על הסגולות הנפלאות של חיילי ישראל. הם גילו לא רק גבורה אישית אלא גם כושר איתור רגוי להערצה, יזמה מצילה של לוחמים מכל הדרגות, הסתג־לות מהירה לתנאים מפתיעים — הלא הן הסגולות הט־פוסיות של צבא הגנה לישראל. ועלינו להוסיף ולטפח סגולות יקרות אלה של צבאנו, למען יעמדו לנו גם במבחנים הבאים. אם יבואו.

בעת שהגנו בוחנים את ההווה וצופים אל העתיד אנחנו מבחינים במחקק שעודנו מפריד בין מצוי לבין רצוי, הפער שבין המציאות ובין השאיפות. זהו פער אשר ניתן לגשר עליו, לפחות בחלקו, בכוח הרצון של העם, בכוח הסגולות המתגלות בקרבנו בעת שהסכנה נעשית מוחשית.

צב כה מהיר ובועזעים כה מעטים. עם ישראל רשאי להתברך ולהתגאות בפעילותה התקינה של הכנסת. אולם נראה לי כי לאחר הבחירות לכנסת השמינית — אולי יותר מאשר אי פעם — חייבים כולנו לשמור מכל משמר על כבודה ומעמדה של הכנסת כסמכות דמוקרטית עליונה חובה זו מוטלת כמוכן בראש ובראשונה על הרשות המבצעת, אך לא פחות ואולי יותר מזה תלוי הדבר בתרבות הדיון הפרלמנטרי. לפנינו ארבע שנים של ברירות קשות והכרעות קשות. צפויים ויכוחים רציניים ואף נוקבים. הבה ננהל אותם ברמה הראויה לשליחותנו, בלא תחשדה וגיבויים. הבה נזכור כי הסמכות של הכנסת אינה נתונה מאלה, ואינה תלויה אך ורק בחוק המדינה, אלא גם ביחסו של העם. נדאג כולנו לבל ירד ערכה של הכנסת בעיני הרבים. מעמדה של הכנסת תלוי קודם כל בה עצמה, בחבריה.

ולבסוף, כחברת כנסת ותיקה, למן הכנסת הראשונה, הנני מקדמת בברכה את החברים החדשים שנבחרו לכ"נסת השמינית. הבה נסייע להם בתפקידם ונחלוק עמם מנסיוננו. אני מאחלת להם ולכולנו עבודה פורייה.

איני יכולה לסיים דברי בלי להביע משאלות הלב של כולנו: מי יתן כי בשנים שלפנינו לא נדע אש וקרבות, ובשנות הכנסת השמינית נזכה להתקרב אל השלום.

וגם להמשיך בעליית רמת החיים של אלה אשר כבר זכו לרמת שכר והכנסה נאותים או גבוהים מאוד. הדבר אינו אפשרי בעת ובעונה אחת אם הננו רגישים לצדק חברתי ואם רצוננו להתקיים בגבולות יכלתנו הכלכלית. הגיע הזמן שהדיבור על צימצום הפער יהיה מלווה ביתר נכונות לנותר על תביעות מוגזמות ועל רווחים מופלגים. מוטב שנעשה זאת מרצון ומתוך תודעה לא-מית וחברתית ולא תוך מתחים חברתיים הפוגעים באחדות העם.

חברי הכנסת, הייתי רוצה כי בארבע השנים שלפנינו נחיה חיים חברתיים עשירים בתרבות וברוח, כי מאבקים מדיניים וסכנות בטחוניות לא ישבשו את הליכות חיינו ואת מאמצינו לתקנת החברה ועלויה. אך גם אם שוב יטרידו אותנו מבחנים ומתחים, הבה נתאמץ לא לחדול מהחתימה לתקן את הליקויים הסוציאליים, להתקדם לקראת חברה אשר כל אחד מחבריה מזדהה עמה ועם משימותיה.

בדרכה של הכנסת מאז ייסודה ועד לפתיחת הכנסת השמינית לא חסרנו מאבקים פנימיים בנושאים עקרוניים ובעניינים שהזמן גרמם. במאבקים אלה בכנסת, בסערת הוויכוחים, קרה לעתים שאפשרויות הדיון המשותף נתערערו כמעט. אך לאמיתו של דבר, ספק אם עמים אחרים עיצבו את החיים הפרלמנטריים שלהם בק-

ג. הצהרת אמונים של חברי הכנסת השמינית

היו"ר ג. מאיר :	שולמית אלוני :
בהתאם לסעיף 14 של חוק-יסוד : הכנסת אקרא באזניכם את הצהרת האמונים. מזכיר הכנסת יקרא את שמות חברי הכנסת, וכל אחד מכם, בהיקרא שמו, יקום ויצהיר : "מתחייב אני". ואלה דברי ההצהרה : "אני מתחייב לשמור אמונים למדינת ישראל ולמלא באמונה את שליחותי בכנסת."	מתחייבת אני.
(מזכיר הכנסת נ. לורך קורא את חברי הכנסת בשמותיהם לפי סדר אלף-בית)	סיף-אלדין אלוזטבי :
	מתחייב אני.
	אריה אליאב :
	(נעדר).
	יוסף אהרן אלמוני :
	מתחייב אני.
	עריאל אמוראי :
	מתחייב אני.
	ארי אנקוריון :
	מתחייב אני.
	אהרן אפרת :
	מתחייב אני.
	שושנה ארבל-אלמזוליני :
	מתחייבת אני.
	יורם ארידור :
	מתחייב אני.
	שמחה ארליך :
	מתחייב אני.
	משה ארנס :
	מתחייב אני.
	ידידיה בארי :
	מתחייב אני.
	אהרן אבוהצירא :
	מתחייב אני.
	המאד אבו רביקה :
	מתחייב אני.
	אליעזר אבטכי :
	מתחייב אני.
	אבא אבן :
	מתחייב אני.
	שניאור זלמן אכרמוב :
	מתחייב אני.
	יהודה מאיר אכרמובין :
	מתחייב אני.
	אהוד אולמרט :
	מתחייב אני.
	יגאל אלון :
	מתחייב אני.

מנחם בגין :	אסתר הרליץ :
מתחייב אני.	מתחייבת אני.
יוחנן בדר :	מאיר וילנר :
מתחייב אני.	מתחייב אני.
יוסף בורג :	אברהם ורדיגר :
מתחייב אני.	מתחייב אני.
יצחק בן-אהרן :	זרח ורהפטיג :
מתחייב אני.	מתחייב אני.
יהודה יעקב בן-מאיר :	משה ורממן :
מתחייב אני.	מתחייב אני.
מרדכי בן-פורת :	עבדול-עזיז זועבי :
מתחייב אני.	מתחייב אני.
משה ברעם :	תופיק זיאר :
מתחייב אני.	מתחייב אני.
מטילדה גז :	הלל זיידל :
מתחייבת אני.	מתחייב אני.
אברהם גיבלבר :	אברהם זילברברג :
מתחייב אני.	מתחייב אני.
ישראל גלילי :	דב זכין :
מתחייב אני.	מתחייב אני.
חייקה גרוסמן-אורקין :	מיכאל חוני :
מתחייבת אני.	(נעדר).
ספח גרוסר :	בן-ציון חלפון :
מתחייב אני.	מתחייב אני.
צבי גרשוני :	מיכאל חריש :
מתחייב אני.	מתחייב אני.
משה דיון :	תופיק טובי :
מתחייב אני.	מתחייב אני.
ליאון דיציאן :	מנחם ידיד :
מתחייב אני.	מתחייב אני.
מתתיהו דרובלס :	אהרן ידלין :
מתחייב אני.	מתחייב אני.
גרעון האזנר :	יהודה דרניצקי (יודין) :
מתחייב אני.	מתחייב אני.
ינאל הורביץ :	גד יעקבי :
מתחייב אני.	מתחייב אני.
מנחם הכהן :	אביעד יפה :
מתחייב אני.	מתחייב אני.
בנימין הלוי :	אברהם יפה :
מתחייב אני.	מתחייב אני.
שלמה הלל :	אהרן יריב :
מתחייב אני.	מתחייב אני.
זבולון המר :	ישראל ישעיהו-שרעבי :
מתחייב אני.	מתחייב אני.

אברהם עופר :
מתחייב אני.

עוזי פיינרמן :
מתחייב אני.

יחזקאל שמחה פלומין :
מתחייב אני.

מאיר טעיל :
מתחייב אני.

מנחם פרוש :
מתחייב אני.

מרשה פרידמן :
מתחייבת אני.

שמעון פרס :
מתחייב אני.

יצחק פריץ :
מתחייב אני.

גדעון פת :
(נעדר).

חיים יוסף צדוק :
מתחייב אני.

משה קול :
מתחייב אני.

דוד קורן :
מתחייב אני.

חיים קורפו :
מתחייב אני.

נוחה קצב :
מתחייבת אני.

ישראל קרנמן :
מתחייב אני.

יוסף קרמרמן :
מתחייב אני.

בן-ציון קשת :
מתחייב אני.

יצחק רבין :
מתחייב אני.

אליעזר רונן :
מתחייב אני.

אלימלך רימלט :
מתחייב אני.

יצחק רסאל :
מתחייב אני.

זלמן שובל :
מתחייב אני.

גאולה כהן :
מתחייבת אני.

מאיר כהן :
מתחייב אני.

קלמן כהנא :
מתחייב אני.

אברהם כץ :
מתחייב אני.

משה כרמל :
מתחייב אני.

אברהם לבנבראון :
מתחייב אני.

איתן לבני :
מתחייב אני.

דוד לוי :
מתחייב אני.

שלום לוי :
מתחייב אני.

שלמה לורנץ :
מתחייב אני.

אמנון לין :
מתחייב אני.

חיים לנדאו :
מתחייב אני.

בועז מואב :
מתחייב אני.

יצחק מודעי :
מתחייב אני.

אליהו מויאל :
מתחייב אני.

גזבר מועדי :
מתחייב אני.

אברהם מלמד :
מתחייב אני.

יצחק נבון :
מתחייב אני.

עקיבא נוף :
מתחייב אני.

אורה נמיר :
מתחייבת אני.

משה בנימין נסים :
מתחייב אני.

פנחס ספיר :
מתחייב אני.

- אליעזר שופסק : מתחייב אני.
- משה שחל : מתחייב אני.
- פנחס שינמן : מתחייב אני.
- אברהם שכטרמן : מתחייב אני.
- יצחק שמיר : מתחייב אני.
- יהודה שערי : מתחייב אני.
- אריאל שרון : מתחייב אני.
- יוסף שריד : מתחייב אני.
- מאיר תלמי : מתחייב אני.
- יוסף תמיר : מתחייב אני.
- שמואל תמיר (כצנלסון) : מתחייב אני.

ד. בחירת יושב-ראש הכנסת

היו"ר ג. מאיר : חברי הכנסת, אנחנו ניגשים עכשיו לבחירת יושב-ראש הכנסת. רשות הדיבור לחברי-הכנסת ברעם להצעת מועמד.

משה ברעם (המערך) : כבוד נשיא המדינה, כבוד היושבת-ראש, הנני מתכבד להציע לכנסת לבחור בחבר-הכנסת ישראל ישעיהו כיושב-ראש הכנסת השמינית.

היו"ר ג. מאיר : הצעה לחבר-הכנסת בגין.

מנחם בגין (הליכוד) : אישי נשיא המדינה, גברתי היושבת-ראש, בשם סיעת הליכוד הנני מתכבד להציע את מועמדותו של חבר-הכנסת בנימין הלוי לתפקיד של יושב-ראש הכנסת.

היו"ר ג. מאיר : האם יש הצעות נוספות? אם לא, אנחנו ניגשים להצבעה. תחילה נצביע על הצעת חבר-הכנסת ברעם, לבחור בחבר-הכנסת ישראל ישעיהו כיושב-ראש הכנסת. חברי הכנסת, מעירים לי שכאשר יש שתי הצעות מעמידים אותן להצבעה זו מול זו.

הצבעה

בעד הצעת חבר-הכנסת מ. ברעם לבחור בחבר-הכנסת ישראל ישעיהו כיושב-ראש הכנסת 70 —

בעד הצעת חבר-הכנסת בגין לבחור בחבר-הכנסת בנימין הלוי כיושב-ראש הכנסת 37 —

נמנעים 5 —

הצעת חבר-הכנסת מ. ברעם לבחור בחבר-הכנסת ישראל ישעיהו כיושב-ראש הכנסת נתקבלה.

היו"ר ג. מאיר : אני מברכת את חבר-הכנסת ישראל ישעיהו לבחירתו. אני מומינה אותו לעלות לדוכן. אני מבינה שיש דרישה להודעה מטעם הנמנעים. היושב-ראש הנבחר יטפל בדרך. תודה רבה לכם.

מוכיר הכנסת ג. לורך : כבוד הנשיא!

(חברי הכנסת קמים בצאת נשיא המדינה מן האולם)

היו"ר י. ישעיהו : רשות הדיבור לחבר-הכנסת לבנבראון להנמקת הימנעות סיעתו מהצבעה.

אברהם לבנבראון (הרשימה הקומוניסטית החדשה) : אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, היינו מעדיפים מועמד מוסכם על כל הסיעות לתפקיד יושב-ראש הכנסת. זה היה אפשרי אילו היתה סיעת המערך שוקלת אפשרות זו ביתר כובד-ראש והיתה מתחשבת יותר בדעותיהם של נציגי יתר הסיעות בכנסת.

ההתייחסות שלנו, של סיעתנו הקומוניסטית, לכבוד הונת יושב-ראש הכנסת ולמועמד לכהונה זו היא עקרונית, היא מתבססת על גישתנו לעמדותיו הפוליטיות של המועמד, לכישוריו ולנכונותו להתעלות על השתייכותו המפלגתית ודעותיו הפוליטיות כדי שיוכל למלא את תפקיד יושב-ראש הכנסת באופן עצמאי, לפעול לשמירה על ריבונותה של הכנסת ולהרחבת הדמוקרטיה במוסדות הכנסת.

לצערנו לא תמיד שמר על כך המועמד המוצע על-ידי המערך לתפקיד יושב-ראש הכנסת. בתקופת כהונתו בכנסת השביעית בתפקיד זה היו מקרים שקביעותיו בזמן מאבקים פוליטיים בין-מפלגתיים חרגו ממסגרת תפקידו והושפעו יותר מעמדותיו הפוליטיות מפלגתיות. כך זה היה בזמן הדיון על חוק עופרי-בדר, וכך גם במקרים אחרים.

מתוך הגימוקים הנ"ל נמנענו מהצבעה ברור שאנחנו מתנגדים למועמד של סיעת הליכוד לתפקיד יושב-ראש הכנסת, כי עמדותיו הפוליטיות מנוגדות לאינטרס השלום, בזמן שהשגת שלום צודק באזורנו הוא אחד התפקידים של הכנסת השמינית.

ליושב-ראש הכנסת הנבחר אנו מאחלים הצלחה במילוי תפקידו ומקווים שיפעל למען הרמת יוקרתה של הכנסת ולשמירתן והרחבת זכויותיהם של חברי הכנסת.

חברת א', ישיבה א'

— בחירת יושב-ראש הכנסת (ישעיהו, פעיל, בגין) ; בחירת ועדה מסדרת (ישעיהו, ברעם) —

אלא תפקיד כבד הטלתם עלי על מנת שאמלא אותו כראוי. וכיוון שכבר נתנסיתי בו למדתי לדעת כובד האחריות הכרוכה במילויי ושואו שזור מחוטם עדי-גים ורגישים ביותר. הריני מקבל על עצמי משימה נכבדה זו ואעשה כל מאמץ אפשרי, כפי שאחם מצד פים ממני, כדי לשרת את הכנסת, את חבריה ואת סיעותיהם בשקידה, בנאמנות וללא פניות.

מובן מאליו שסיכויי הצלחתה של עבודת הכנסת תלויים לא בלבד ביושב-ראש, שאינו אלא ראשון בין שווים לאחריות, ולא בלבד בסגנים שייבחרו לצדו, אלא בכל חבר וחבר מחברי הכנסת ובכל סיעה מסייעותיה. מובטחני בכך שכל אחד ואחד מכם מוכן ומזומן לעשות כמיטב יכלתו כדי שעבודת הכנסת תהיה כולה אומרת כבוד, יעילה ותכליתית, מביאה סיפוק לעושיה וגורמת קורת רוח לאזרחי המדינה הצופים הליכות הכנסת שבחרו בה לא מכבר ונתנו להם בידיה.

בהזדמנות הקרובה ביותר גשוב ונתייעץ בינינו במסגרת נאותה מה הם התיקונים והשיפורים שיהא עלינו לעשותם כדי להשביח וליעיל את עבודת הכנסת ואת עבודת חבריה וסיעותיה לצורך מילוי תפקידיהם. אני מקווה ומאמין שהכנסת השמינית תהיה טובה וחשובה ופוריה לא פחות מן הכנסות שקדמו לה. יצויין שגם בכנסת הזאת יש חברים ותיקים ומנוסים בחיים הפרלמנטריים ויש חברים שנבחרו לכנסת בפעם הראשונה, וביניהם צעירים רבים. זוהי מזיגה נאה העשויה לתת פירות גאים. מובטחני שהוותיקים והמנוסים יסייעו בידי החדשים והצעירים להשתלב מהר ככל האפשר בעבודת הכנסת, וחוקה עליהם שיתרמו לכנסת, לדיון ניה וכן לתדמיתה ולמעמד הכבוד שלה, בעיני חבריה ובעיני הציבור, מכוח הרעננות וההתחדשות שהביאו עמם.

חברי הכנסת, הכנסת השמינית באה לעולם תוך סערת מלחמה וניצנוצי תקוות לשלום. אזרחי המדינה, שבחרו בכנסת זו, תולים בה תקוות וציפיות גדולות; בפייהם ובלבם רווחת אותה תחינה, הנאמרת בלחש לפני תפילת המוסף ביום הכיפורים: "היה עם פיפיות שלוחי עמך בית ישראל העומדים לפניך היום. הורם מה שיאמרו, הבינם מה שידברו, הודיעם מה שישאלו; שלא ייכשלו בלשונם ולא יבושו במענם." הבה גישה לבד אנחנו תפילה שתשרה עלינו רוח התבונה הגדולה ולעשות את הדברים הנכונים, בזמן הנכון ובצורה הנכונה, הן כדי להרחיק איבה, להשבית מלחמה ולסולל נתיבות לחיים של שלום ויוחסי שכנות טובים בינינו לבין מדינות ערב ועמיהן, והן כדי לעשות לבדק ביתנו ולתקן חיי החברה הישראלית, כמיטב שאיפותינו לחיים המושגתים על מידות של צדק, ישר, הגינות, נימוסים טובים ואהבת הבריות.

עד כאן. — ועכשיו, רבותי לעבודה.

ה. בחירת ועדה מסדרת

ראש להיבחרו מחדש ולאחל לו עבודה פוריה והצלחה בניהול הכנסת ובהגברת התודעה הדמוקרטית-הפרלמנטרית בישראל.

חברי הכנסת, על דעת כל הסיעות בכנסת הנני מציע לבחור בוועדה מסדרת בת 23 חברים מכל הסי-

היו"ר י. ישעיהו :

רשות הדיבור לחבר-הכנסת פעיל להנמקת הימנעות סיעתו מהצבעה.

מאיר פעיל (מוקד) :

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, כנציג סיעת מוקד בכנסת השמינית החלטתי להימנע מלהצביע בעד שגי המועמדים שהוצעו לתפקיד יושב-ראש הכנסת, האחד עליידי סיעת המערך והאחד עליידי סיעת הלי-כוד.

זאת מתוך הסתייגות עמוקה שלי, כחבר כנסת חדש, מהאורח הסיעתי הלא-ממלכתי שהטביע את חותמו על מעשה המינוי והבחירה של יושב-ראש הכנסת. לפני ימים מספר, בישיבה של הוועדה המכינה הארעית של הכנסת השמינית, פניתי לנציגי המערך, הסיעה הגדולה בכנסת השמינית, וביקשתי מהם כי יואילו לאזור עוז ולהציע כמועמד מטעמם לתפקיד יושב-ראש הכנסת אישיות כזו שתהא מקובלת על רוב רובם של חברי הכנסת מכל אגפיה השונים. ואני אף ידעתי, ועדיין יודע, על אישיות אחת לפחות מחברי המערך שהיתה עשויה ליכוח באמונם של כל חברי הבית. לא נקבתי בשמו של האיש ולא אנקוב בשמו גם הפעם, שמה ייבצע מעמדו, חס' ושלום, במאזן הכוחות השורר בתוך המערך. על אף זאת —

מנחם בנין (הליכוד) :

שום דבר לא יכול להזיק לו.

מאיר פעיל (מוקד) :

— לא גענה המערך להפצתי, שנתמכה בהפצרות נוספות של חברי כנסת נוספים. לבסוף הציע המערך נציג שאינו מקובל על חלק ניכר מחברי הכנסת. בכך הוכיח המערך — ואני מבקש מחברי הטובים במערך לשמוע — כי עדיין שולטים בתוכו — כך אני חושב — קטנוניות וקרתנות, במקום שימשם דוגמה לתפיסה ממלכתית כוללת שצריכה לשרור בסיעה כה גדולה וכה ותיקה. המערך צריך היה להפגין את גדולתו הרוחנית והמדינית ולא רק את ממדי גודל סיעתו וכריחו הפוליטי בכנסת.

על אף הכל אני מאחל לחבר-הכנסת ישעיהו הצלחה בתפקידו.

היו"ר י. ישעיהו :

מקובל שמי שנואם בפעם הראשונה בכנסת מברכים אותנו, ואני מברך איפוא את חבר-הכנסת פעיל על נאומו הראשון בכנסת.

רבותי חברי הכנסת הנכבדים, חובת כבוד געמה היא לי להביע לכם מלוא חותתי והוקרתי על האמון והכבוד שהענקתם לי עם שבתרתם בי לכהונת יושב-ראש הכנסת השמינית. יודע אני שלא שררה נתתם לי,

היו"ר י. ישעיהו :

רשות הדיבור לחבר-הכנסת ברעם להצעת הרכב הוועדה המסדרת.

משה ברעם (המערך) :

ברשות חברי הכנסת, אני רוצה לברך את היושב-

עדה המסדרת: ארי אנקוריון, שושנה ארבל-אלמוזלינו, שמחה ארליך, יוחנן בדר, יהודה בן-מאיר, משה ברעם, צבי גרשוני, יגאל הורביץ, משה ורטמן, אברהם זילברברג, דב זכין, תופיק טובי, אביעד יפה, אברהם יפה, שלמה לורנץ, ג'בר מועדי, אברהם מלמד, יצחק נבון, משה נסים, מאיר פעיל, בן-ציון קשת, יהודה שערי ושמואל תמיר.

היו"ר י. ישעיהו:

אני מעמיד להצבעה את הצעת חברי-הכנסת ברעם בדבר ההרכב השמי של הוועדה המסדרת.

הצבעה

ההצעה נתקבלה.

היו"ר י. ישעיהו:

לפני שאני נועל את הישיבה אני רוצה להודיע שחברי הוועדה המסדרת מתכנסים מיד, אחרי נעילת הישיבה, בחדר ועדת הכנסת.

הישיבה הבאה של הכנסת מחר בשעה 11.00. ישיבה זו נעולה.

עות בכנסת. מתפקיד הוועדה המסדרת להציע לכנסת מספר הסגנים ושמות הסגנים ליושב-ראש וכן לקבוע את מספר הוועדות, ההרכב הסיעי של הוועדות ומספר חברי הכנסת בכל ועדה. כל זה צריך להיעשות במתיירות על מנת לכוונן את עבודת הכנסת.

אבקש את אדוני היושב-ראש להעמיד להצבעה את ההצעה להרכיב ועדה מסדרת בת 23 חברים. אם תתקבל הצעה זו, אקרא לפני הכנסת את שמות החברים.

היו"ר י. ישעיהו:

אני מעמיד להצבעה את ההצעה להרכיב ועדה מסדרת בת 23 חברים.

הצבעה

ההצעה נתקבלה.

היו"ר י. ישעיהו:

רשות הדיבור לחברי-הכנסת ברעם לקריאת שמות החברים המוצעים לוועדה המסדרת.

משה ברעם (המערך):

כנסת נכבדה, אלה שמות החברים המוצעים לוו-

הישיבה ננעלה בשעה 17.06.